

Voorstel implementatie richtlijn MinJenV inzet NL-Alert bij incidenten met extreem geweld: GMK Den Haag versie 12-12-2019

1.1 Aanleiding

Op 17 April 2019 heeft de Minister van Justitie en Veiligheid de Voorzitters van de Veiligheidsregio's per brief geïnformeerd over de nieuw opgestelde richtlijn NL-Alert bij extreem geweld. In geval van acute dreiging voor burgers in situaties van extreem geweld kan het van levensbelang zijn dat NL-Alert snel en met een adequaat handelingsadvies wordt ingezet. Belangrijk is dat burgers weten wat het gevaar is en wat ze moeten doen. In situaties van extreem geweld is dit het beste te realiseren middels een inzetprocedure NL-Alert waarin een politie-advies m.b.t. de veiligheid van burgers en consequenties van het politie optreden is opgenomen. Door deze politiebetrokkenheid wordt gewaarborgd dat de inzet van NL-Alert bij extreem geweld (o.a.):

- burgers niet onnodig in gevaar brengt (NL-Alert wordt bijvoorbeeld ontvangen door burgers die zich hebben verscholen);
- het justitieel onderzoek niet belemmerd;
- het politieoptreden niet in de weg staat;
- daders geen informatie geeft die de operatie kan schaden.

1.2 Leeswijzer

Deze notitie beschrijft:

- Uitgangspunten voor de inzet van NL-Alert bij extreem geweld;
- Huidige mandatering;
- Implicaties nieuwe richtlijn;
- Voorstel implementatie nieuwe richtlijn;
- Ter overweging: uitbreiding mandatering;
- Gevraagde besluitvorming.

1.3 Uitgangspunten

Het Ministerie van J&V hanteert de volgende uitgangspunten voor de inzet van NL-Alert bij incidenten met extreem geweld:

- De focus van de inzet van NL-Alert bij extreem geweld scenario's is het helpen voorkomen van meer slachtoffers door het adequaat handelen van burgers in de directe omgeving van het incident te stimuleren.
- Het faciliteren van het besluit tot inzet op een operationeel/tactisch niveau (dmv mandatering) draagt bij aan een snelle inzet van het middel.
- Specifiek in situaties van extreem geweld is de borging van belangen in het kader van strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde en oog voor eventuele extra risico's door de inzet van het middel.

- Bij de afweging voor inzet van NL-Alert bij extreem geweld moet specialistische politie expertise geborgd zijn gezien de gevaren rond de inzet in dergelijke scenario's. Kern is dat je negatieve effecten wilt voorkomen door naast het reguliere (gemandateerd) gezagsbesluit over de inzet van NL-Alert, een toets uit te laten voeren vanuit inhoudelijke operationele politie expertise op extreem geweld.
- Voor het doel van NL-Alert is het onnodig om te vermelden of het om terrorisme gaat. Bij de eerste meldingen is dat vaak ook niet duidelijk, die duiding volgt eventueel later, via andere kanalen. Belangrijk is dat de burger weet wat het gevaar is en wat men moet doen.

Resultierend in volgende richtlijn:

Het advies van de politie wordt door de functionaris die bevoegd is tot inzet van NL-Alert meegewogen in zijn/haar beslissing tot inzet van het instrument bij incidenten met extreem geweld.

1.4 Huidige mandatering

De inzet van NL-Alert in de Veiligheidsregio's Haaglanden en Hollands Midden is nu gekoppeld aan de WAS₁-procedure met bijbehorende mandaten. Dit betekent dat in Haaglanden de (H)OvD Brandweer is gemandateerd tot het laten afgaan van de sirenes (met een maximum van drie) en het versturen van vooraf gedefinieerd NL-Alert. Voor Hollands Midden is de OvD van de brandweer gemandateerd voor één sirene, en de HOvD voor drie sirenes.²

Het mandaat voor het laten versturen van een NL-Alert ligt bij de (H)OvD Brandweer in de acute fase, en is onafhankelijk van de WAS₃. Als een NL-Alert verstuurd gaat worden, wordt de volgende procedure doorlopen:

1. In de acute fase neemt de (H)OvD Brandweer het besluit tot het verzenden van een NL-Alert, eventueel in combinatie met WAS.
2. In de hierop volgende, acute en opgeschaalde, fase neemt, afhankelijk van het opschalingsniveau, de Leider CoPI (GRIP 1) of Operationeel Leider (GRIP 2 en hoger) het besluit tot het (verdere) gebruik en inzet van NL-Alert.

De burgemeester/voorzitter van de veiligheidsregio kan hier anders op besluiten.

Elke functionaris in de crisisbeheersing kan voorstellen een NL-Alert in te zetten. Het besluit tot inzet ligt zoals hierboven omschreven.

1.4.1 Niet-acuut, geen (levens)gevaar

Mandaat: handelen naar bevind van zaken, uitsluitend ná overleg met de bestuurder. Deze situatie blijft hier verder buiten beschouwing.

¹ WAS: Waarschuwing en alarmeringsstelsel, de sirenes

² Bron: Aangepast procedure NL-Alert, AB VRH 11 juni 2014

³ Er kan altijd gekozen worden om de sirenes aanvullend af te laten gaan.

1.5 Implicaties nieuwe richtlijn

Met de nieuwe richtlijn wordt het noodzakelijk dat bij alle incidenten met extreem geweld het advies van de politie, door de functionaris die bevoegd is tot inzet van NL-Alert, wordt meegewogen in zijn/haar beslissing tot inzet van het instrument. Daarbij zijn vier scenario's voorstelbaar:

Inzet NL-Alert bij extreem geweld	Op initiatief VR/brandweer	Op initiatief politie
Acuut beginfase	optie 1	optie 2
Acuut opgeschaald (GRIP1/2/3/4)	optie 3	optie 4

1.5.1 Acuut beginfase

Wanneer sprake is van extreem geweld kan het nodig zijn dat snel een NL-Alert wordt verzonden. Wanneer de (H)OvD-B deze afweging maakt (**optie 1**) kan hij/zij advies inwinnen bij de de HOvD-P. De HOvD-P kan ook het initiatief nemen (**optie 2**) en het verzoek neerleggen bij de (H)OvD-B.

In beide gevallen schrijft de richtlijn voor dat:

1. De functionaris die bevoegd is tot inzet van NL-Alert vraagt altijd een politiefunctionaris om advies voordat NL-Alert wordt ingezet in situaties van extreem geweld.
2. De functionaris kan hiervoor contact leggen met de Hoofd Officier van Dienst Politie (HOvD-P) of de Officier van Dienst –Operationeel Centrum (OvD-OC).
3. De betreffende politiefunctionaris vraagt altijd een second opinion bij de HOvD-P operations van de Landelijke Eenheid (HOvD-P LE).
4. Het advies vanuit politie wordt door de functionaris die bevoegd is tot inzet van NL-Alert meegewogen in zijn/haar beslissing tot inzet van NL-Alert.

Op basis van de beschreven processtappen kan voor de acute fase (**optie 2**) het volgende knelpunt worden vastgesteld:

De (H)OvD-B is in de acute fase beslissingsbevoegd. De (H)OvD-B is echter niet per definitie betrokken in deze fase van het incident. Dit kan een snelle inzet van het middel in de weg staan, wanneer het initiatief bij de politie ligt.

1.5.2 Acuut opgeschaald (GRIP 1/2/3/4)

Wanneer sprake is van extreem geweld kan het nodig zijn dat snel een NL-Alert wordt verzonden. Wanneer de Leider CoPI of Operationeel Leider deze inschatting maakt (optie 3) kan hij/zij advies

inwinnen bij de de HOvD-P. De HOvD-P kan ook het initiatief nemen (optie 4) en het verzoek neerleggen bij de Leider CoPI of Operationeel Leider.

In beide gevallen schrijft de richtlijn voor dat:

1. De functionaris die bevoegd is tot inzet van NL-Alert vraagt altijd een politiefunctionaris om advies voordat NL-Alert wordt ingezet in situaties van extreem geweld.
2. De functionaris kan hiervoor contact leggen met de Hoofd Officier van Dienst Politie (HOvD-P) of de Officier van Dienst –Operationeel Centrum (OvD-OC).
3. De betreffende politiefunctionaris vraagt altijd een second opinion bij de HOvD-P operations van de Landelijke Eenheid (HOvD-P LE).
4. Het advies vanuit politie wordt door de functionaris die bevoegd is tot inzet van NL-Alert meegewogen in zijn/haar beslissing tot inzet van NL-Alert.

Op basis van de beschreven processtappen zijn geen knelpunten vastgesteld. Er kan direct geschakeld worden tussen HOvD-P en Leider CoPI of Operationeel Leider. De veronderstelling is hier dat het CoPI of ROT actief is en Leider CoPI of Operationeel Leider in beeld is, evenals de HOvD-P.

1.5.3 Conclusie

De toepassing van de nieuwe richtlijn voor het verzenden van NL-Alert bij extreem geweld loopt met name tegen een knelpunt aan in de acute fase van een incident, wanneer het initiatief bij de politie ligt en de brandweer (nog) niet in beeld is (**optie 2**). Uitgangspunt is dat de politie bij extreem geweld - wanneer de situatie daarom vraagt - snel moet kunnen beschikken over de inzet van NL-Alert. Hiervoor is binnen het huidige protocol de tussenkomst van de (H)OvD-B vereist. Dit kan in de acute fase ten koste gaan van de snelheid.

1.6 Ter overweging: uitbreiding mandatering inzet NL-Alert

Op basis van bovenstaande uitgangspunten, de beschreven processtappen en het genoemde knelpunt constateert het Gebruikersoverleg NL-Alert dat de huidige procedure voldoet, m.u.v. de beschreven situatie onder optie 2.

Het Gebruikersoverleg NL-Alert is van mening dat de HOvD-P met het oog op de geboden snelheid (binnen 15 minuten⁴) eigenstandig in staat moet zijn tot de inzet van het instrument bij extreem geweld in de acute beginfase, zonder tussenkomst van de (H)OvD-B.

Het Gebruikersoverleg geeft ter overweging:

Maak de politie eigenstandig bevoegd tot inzet van NL-Alert (uitsluitend) bij extreem geweld in de acute beginfase en de brandweer niet in beeld is.

Dit vergt een uitbreiding van de mandatering van NL-Alert in VRH en VRHM. Dit vergt bestuurlijke besluitvorming.

4 Door MinJenV gehanteerde norm bij inzet NL-Alert door JenV in geval van ernstige uitval 1-1-2

Praktisch betekent dit dat HOvD-P snel kan schakelen met de OvD-OC in de meldkamer (first opinion). De OvD-OC organiseert de second opinion bij de HOvD-P LE en geeft bij een GO opdracht aan de centralist MKB tot uitzenden van het alerteringsberichts. Vervolgens informeert de HOvD-P de relevante partners via de reguliere kanalen. Daarmee wordt voldaan aan de richtlijn van MinJenV.

1.7 Gevraagde besluitvorming

1. De VD-leden worden gevraagd kennis te nemen van en in te stemmen met de inwerkingtreding van de richtlijn NL-Alert extreem geweld. Dit houdt in dat: de functionaris bevoegd tot inzet NL-Alert (zijnde: (H)OvD-B, LcoPI en OL) het advies van de politie (in de persoon van: HOvD-P) mee weegt in zijn/haar beslissing tot inzet van NL-Alert bij incidenten met extreem geweld.
De nieuwe richtlijn dient te worden gedeeld met piketfunctionarissen en ingevoegd op de bestaande mono- en multidisciplinaire planproducten.
2. Overweeg de eigenstandige inzet van NL-Alert op initiatief van de politie, zonder tussenkomst van de (H)OvD-B. Dit houdt in dat de politie eigenstandig bevoegd wordt tot inzet van NL-Alert bij extreem geweld in de acute beginfase en de brandweer niet in beeld is. Dit voorstel vergt een aanpassing van de mandatering.

1.7.1 Vervolgstappen

1. De betrokken disciplines zijn verantwoordelijk voor het informeren van de eigen (piket)functionarissen inzake deze nieuwe richtlijn (taak: disciplines).
2. Multidisciplinaire functionarissen (Leider CoPI, Operationeel Leider, Informatiemanager, Caco, CoPI voorlichter, Communicatieadviseur ROT) vallen onder de verantwoordelijkheid van de veiligheidsregio's (taak: team crisismanagement).
3. Multidisciplinair wordt de nieuwe richtlijn ingevoegd op de bestaande planproducten van de veiligheidsregio's: IK extreem geweld, IK NL-Alert, Sleutelbesluiten document extreem geweld (taak: team crisismanagement/bevolkingszorg).
4. Multidisciplinair wordt de nieuwe richtlijn opgenomen in de MOTO-programma's van de veiligheidsregio's (taak: team MOTOH-HM).
5. Bij een besluit tot uitbreiding mandatering zal bestuurlijke besluitvorming voorbereid moeten worden.

5 Coördinatie van de uitvoering is een verantwoordelijkheid van de Calamiteitencoördinator (Aangepaste procedure NI-Alert, bijlage 3)